

Katarina Ekroth
Kommunjurist
Kanslistaben
08-581 322 54
katarina.rosikekroth@upplands-bro.se

Datum
2018-07-11

Vårt diariernr
KS 18/0197

Yttrande över betänkande Snabbare lagföring (Ds 2018:9)

Sammanfattning

Upplands-Bro kommun är i grunden positiv till förslaget för att möjliggöra lagföring på kortare tid. Förslaget innebär för kommunens del att socialtjänsten ska genomföra i princip samma arbetsuppgifter som ankommer på socialtjänsten idag, dock på ännu kortare tid. Som framgår i utredningen är dagens socialtjänst redan ansträngd och resurser saknas för att socialtjänsten ska klara att arbeta på det sätt som önskas fullt ut med tidiga insatser för att förebygga framtida behov av mer ingripande insatser. Upplands-Bro kommun ser därmed risker med att pressa dagens socialtjänst ytterligare, risken finns att kvalitén på socialtjänstens arbete blir lidande och att de efterfrågade effekterna av socialtjänstens arbete uteblir. Dock anser kommunen att riskerna kan minskas genom god kommunikation och respekt mellan de olika yrkesrollerna (polis, åklagare, socialtjänst) där de olika aktörerna har en tilltro till att respektive verksamhet bäst kan fatta beslut inom det egna verksamhetsområdet. Upplands-Bro kommun är därmed positiv till att samarbetet ska regleras genom ett samarbetsavtal där dessa delar kan regleras på ett bra sätt utifrån lokala förutsättningar.

Kapitel 5, Snabbare lagföring för unga lagöverträdare

Dagens reglering och problematik

Som framgår i departementspromemorian finns idag regler som innebär att ärenden gällande unga lagöverträdare ska handläggas skyndsamt. Det påpekas att det redan idag finns problem med socialtjänsten, t ex att socialtjänsten inte medverkar vid förhör och lämnar yttranden sent. Förklaringen anges bero på främst resursbrist men det påpekas även att det saknas en aktuell nationell uppföljning över hur socialtjänstens insatser för unga lagöverträdare bedrivs. Kommunen delar bedömningen om att resursbristen medför att socialtjänsten inte kan genomföra alla insatser som önskas. Vad gäller en nationell uppföljning skulle denna möjligen ge viss positiv effekt men då förhållanden och förutsättningar kan variera väldigt mycket beroende på kommunens storlek, huruvida det är en stadskommun eller landsortskommun och andra faktorer är det Upplands-Bros kommuns uppfattning att det skulle vara svårt att från en nationell uppföljning dra några generella slutsatser och av detta effektivisera arbetet inom landets samtliga socialtjänster. Upplands-Bro kommun anser att ett aktivt lokalt uppföljningsarbete i samverkan med jämförbara kommuner och deras socialtjänst är något att sträva efter. Sådant arbete görs idag men skulle kunna förbättras.

Socialtjänstens uppdrag är inte lagföring

Då förslaget främst berör polis och åklagare och endast i begränsad omfattning kommuners socialnämnder är det förståeligt att tyngdpunkten i promemorian inte ligger på socialtjänstens arbete. Upplands-Bro kommun vill därför lyfta fram att medan polis och åklagare har det gemensamma uppdraget att lagföra personer som begår brott är inte så fallet med kommunernas socialtjänster. Uppdraget för socialtjänsten är att arbeta med förändringsarbete, nätverk, samverkan med individen och dennes närstående. Lagföringsarbete kan säkerligen effektiviseras med snabbare beslutsvägar och bra samverkan över myndighetsgränserna. Förändringsarbete, att förmå en individ som under lång tid haft ett visst beteende att förändra sitt beteende kan inte effektiviseras på samma sätt hur bra beslutsvägar det än må finnas och hur bra än myndigheter samverkar. Att förändra en människas beteende tar tid. Risken finns att förändringsarbetet uteblir om man forcerar fram snabb lagföring och involverar socialtjänsten i samma snabba rättskedja. Ju kortare tid socialtjänsten har på sig att lämna ett yttrande desto sämre blir underlaget vilket ger en mindre korrekt bedömning av individens behov vilket kan få slutresultatet att fel påföljd väljs. Redan idag är det snäva tidsramar vilket försvårar socialtjänstens arbete.

En annan aspekt som kommunen vill lyfta fram är att socialtjänsten inte har några tvångsmedel att ta till för att få en individ att komma till ett möte för att göra en bedömning av behov, detta till skillnad från polis och åklagares möjligheter att ta till tvångsmedel.

I vanliga fall har socialtjänsten fyra månader på sig att genomföra en utredning. Att göra en bra bedömning på endast ett par veckor är nästintill omöjligt om den aktuella individen saknar historik hos den aktuella socialtjänsten. Om det ens kan komma ett fysiskt möte till stånd under dessa veckor finns stora risker att de svar individen lämnar är inkorrekta då förtroendet för socialtjänsthandläggaren kanske saknas. Därmed är det svårt att efter ett enda möte göra en korrekt bedömning. Risken är stor att yttrandet blir en pappersprodukt då det lämnas på otillräckligt underlag.

Kritiken mot socialtjänsten – en målkonflikt

Kritiken som finns mot att socialtjänsten sällan medverkar vid förhör är möjligen befogad sett ur perspektivet att socialtjänsten ska vara på plats vid förhöret. Dock är det inte alltid ett polisförhör ger så mycket information sett ur socialtjänstens perspektiv med hänsyn tagen till vilken information socialtjänsten behöver för sitt arbete. Sett ur det breda uppdraget socialtjänsten har saknas det möjligheter att hålla en person fredad från andra arbetsuppgifter så att personen med kort varsel kan inställa sig för ett förhör hos polisen. Försök med fasta tider och digitala lösningar har, enligt den socialtjänst som finns i Upplands-Bro kommun, dock gett vissa positiva resultat och det är kommunens uppfattning att detta arbete kan vidareutvecklas i en dialog med polisen.

Avslutningsvis vill Upplands-Bros kommun lyfta att det i grunden finns en målkonflikt i polis och åklagares arbete jämfört med socialtjänstens. Det finns en syn om att socialtjänsten ska täcka upp där rättskedjan inte lyckas hela vägen men socialtjänstens uppdrag ser inte ut på det sättet. Synen av att så är fallet är dock skälet många gånger till att myndigheter lägger sig i varandras arbete och har synpunkter på vad respektive verksamhet bör eller inte bör göra. Som exempel kan nämnas socialtjänstens medverkan vid förhör. Socialtjänsten bör kunna avgöra själv, utifrån resurs och behov i det enskilda fallet, om en medverkan vid förhör är nödvändig. Låt vara att ett polisförhör kan vara en bra samlingspunkt för samtliga resurser som är involverade i den enskilda individen.

Socialtjänsten i Upplands-Bro kommun har ett pågående arbete med att komma närmare polisen och hitta bättre samarbetsformer och därmed är kommunen positiv till att det finns förutsättningar att förbättra samarbetet.

Effekten av förslaget på socialtjänsten

Så som konstateras i förslaget bedöms berörda socialtjänster få en något ökad arbetsbelastning. Att detta ska rymmas inom befintliga anslag innebär att något annat måste bli lidande. Då socialtjänsten inte kan överge andra uppdrag finns därmed risken att kvalitén inom arbetet som berörs av förslaget är det som blir lidande.

Upplands-Bro kommun delar utredarens bedömning om att förslaget innebär en marginell effekt på barn.